

پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش

دوره ۱۲، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۹

ص ص: ۴۱-۵۷

تحلیل وضعیت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش

مهدی طالب پور*^۱ - کیانوش شجیع^۲

۱. استاد مدیریت ورزشی دانشکده علوم ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. ۲. دکتری مدیریت ورزشی دانشکده

علوم ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۰۳، تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۰۶/۲۰)

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی وضعیت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی ورزش در مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد بود. پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی - پیمایشی است که از منظر جمع‌آوری داده‌ها به شکل میدانی انجام گرفت. برای دستیابی به اهداف پژوهش از مقیاس تعدیل‌شده ارزیابی مسئولیت‌های حقوقی در ورزش ساخته‌شده توسط آلین و بیکن (۱۹۸۰) استفاده شد. جامعه آماری پژوهش در ۳ گروه به تعداد ۱۶۳ نفر قابل تفکیک بودند که با توجه به ماهیت تحقیق، نمونه برابر با جامعه آماری در نظر گرفته شده و از سرشماری استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و از آمار استنباطی در سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد. یافته‌ها حاکی از نامطلوب بودن مؤلفه‌های بیمه‌های ورزشی، قوانین و مقررات، موارد متفرقه، مسئولیت‌های پزشکی و ثبت اطلاعات ورزشکاران و مطلوبیت مؤلفه‌های نظارت و سرپرستی، معیارهای مراقبتی و تجهیزات و امکانات داشت. به‌طور کلی آگاهی حقوقی در مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی امری است که به علت حساسیت‌های نهفته در آن و پرونده‌های حقوقی که در صورت نادیده گرفتن و ناآگاهی از مسئولیت‌های آن متصور است، ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی

آگاهی، دانشگاه، مربیان، مسئولیت‌های حقوقی، ورزش.

مقدمه

منتهی می‌شود، متوجه آنان نسازد (۳).

با توجه به این موارد و اهمیت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش، وظایف مدیران و مربیان ورزش به‌عنوان برنامه‌ریزان و ارکان اصلی اجرایی در این زمینه بیش از پیش مهم جلوه می‌نماید. صلاحیت در آموزش به‌کارگیری افراد فاقد صلاحیت خود بی‌احتیاطی و بی‌مبالاتی است، مدیران ورزشی باید در انتخاب مربیان واجد شرایط و باصلاحیت و دارای تخصص، دقت کافی داشته باشند، زیرا اگر در اثر عدم صلاحیت مربی خسارتی به ورزشکاران وارد شود، مسئول پیامدهای آنان خواهند بود بر این اساس شخص مربی باید از فدراسیون مربوطه آن رشته ورزشی دفترچه یا حکم یا کارت مربیگری داشته باشد. اشخاصی وجود دارند که از نظر فنی و آموزشی مورد تأیید هستند، اما به لحاظ اینکه سیستم اداری و قانونی دریافت جواز مربیگری را پشت سر نگذاشته‌اند، در صورت بروز حادثه همانند راننده بدون گواهی‌نامه قلمداد می‌شوند. حضور مستمر مربی در محل فعالیت‌های ورزشی از مهم‌ترین عواملی است که می‌تواند مانع از قوه به فعل درآمدن بسیاری از خطرها و حوادث ورزشی شود. عدم حضور و نظارت مربیان ورزش از عوامل مربوط به نقض حقوق ورزشکاران در ورزش به‌حساب می‌آید (۴). کنترل و نظارت، مربیان علاوه بر حضور مستمر در محل فعالیت‌های ورزشی نباید از دقت و کنترل و نظارت غافل شوند، بلکه باید با دقت تمام در همه لحظه‌ها توجه و مراقبت از ورزشکاران را زیر نظر داشته باشند و اگر در صورت عدم کنترل و نظارت دقیق، حادثه‌ای محقق شود، مسئول خواهند بود (۵). آگاهی از سلامت ورزشکاران که از وظایف اصلی مربیان و مدرسان ورزش محسوب می‌شود. مربی موظف است قبل از آغاز هر گونه عملیات ورزشی از سلامت ورزشکار اطمینان حاصل کند. با توجه به اینکه معلم ورزش در این زمینه تخصص ندارد، می‌تواند از ورزشکار برگه معاینه پزشکی

امروزه ورزش به یکی از پرطرفدارترین موضوع‌های پرطرفدار انسان امروزی بدل شده است. گسترش ورزش با مطرح شدن مسائل جدید همراه بوده، مسائلی که خود موجب رونق حقوق ورزش شده است. از جمله این مباحث می‌توان به مسئولیت‌ها و مسئولیت‌های حقوقی در ورزش اشاره کرد. در این میان مسئولیت مربیان و مدیران مؤسسات ورزشی در قبال ورزشکاران خود به‌دلیل وضعیت‌های پیش‌بینی‌نشده و تهدیدهای موجود در میدانی ورزشی دوچندان شده است (۱). از جمله بخش‌های مهم، مؤثر و جدایی‌ناپذیر برنامه‌های تربیت بدنی و ورزش، شرکت در مسابقات، رقابت‌ها و تمرین‌های ورزشی است. شرکت در تمرین و مسابقه، آثار زیادی در بالندگی روحی، ارضای نیازها، تمایلات طبیعی، رشد و ارتقای سطح سلامتی افراد جامعه دارد (۲). از آنجا که مربیان و مدرسان حوزه ورزش مهم‌ترین رکن در کسب موارد مذکور محسوب می‌شوند، از این‌رو نظارت و حفظ ایمنی ورزشکاران در سرلوحه کار ایشان قرار دارد. آگاهی مربیان و استادان رشته‌های مختلف ورزشی چه در زمینه مسئولیت‌های خود و چه از منظر ورزشکاران موجب مرتفع ساختن خسارت‌ها و آسیب‌های ورزشی می‌شود و همین‌طور از حوادث جبران‌ناپذیری که امکان وقوع آن بر روح و جسم ورزشکار دور از ذهن نیست، جلوگیری می‌کند، که این مهم به معنای کامل حقوق ورزشی است (۳). به‌طور کلی حقوق ورزشی به مجموعه مواردی اطلاق می‌شود که وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های قانونی همه کسانی را که به‌نحوی با فعالیت‌های ورزشی درگیرند، روشن می‌سازد. به‌عبارت دیگر، مطالعه حقوق ورزش به جامعه ورزش می‌آموزد که چگونه باید در فعالیت‌های ورزشی مشارکت کرد تا حوادث ناشی از آن، مسئولیت‌های قانونی را که در نهایت به مجازات، محرومیت از حقوق اجتماعی و جبران ضرر و زیان

برای مربی ورزش فراهم سازد. برای مثال اجازه بازگشت به بازی برای بازیکنی که از ناحیه سر مجروح شده، نمونه خودداری از کمک‌های اولیه توسط مربی است. برای تجاوز از کمک‌های اولیه می‌توان به حمل ورزشکار مصدوم اشاره کرد، حمل ورزشکار مصدوم موضوع بسیار مهمی است و بی‌توجهی به این مسئله می‌تواند نتایج نامطلوب را به بار آورد. بارها مشاهده شده افرادی که از ستون فقرات آسیب دیده‌اند و حمل اشتباه آنان سبب تشدید مصدومیت آنها و لطمات جبران‌ناپذیری شده است (۷). اولین وظیفه مربیان بعد از وقوع حادثه ورزشی، کمک به ورزشکار مصدوم است. به استناد ماده واحد قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومان و دفع مخاطرات جانی مصوب ۱۳۵۴ که می‌گوید: «هر کس شخص یا اشخاصی را در معرض خطر جانی مشاهده کند و بتواند با اقدام فوری خود یا کمک طلبیدن از دیگران یا اعلام فوری به مراجع یا مقامات صلاحیت‌دار از وقوع خطر یا تشدید نتیجه آن جلوگیری کند بدون اینکه با این اقدام خطری متوجه خود او یا دیگران شود و با وجود استمداد یا دلالت اوضاع و احوال بر ضرورت کمک از اقدام به این امر خودداری کند به حبس تا یک سال و یا جزای نقدی تا ۵۰ هزار ریال محکوم خواهد شد». گستردگی ادبیات پژوهشی مربوط به آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش، اهمیت روزافزون موضوع مورد نظر را نشان می‌دهد. سلطانی (۱۳۷۷) تحقیقی را با عنوان «بررسی میزان شیوع آسیب‌های ورزشی در مدارس متوسطه (پسرانه) مشهد»، روی ۱۴۰ نفر نمونه در خصوص علل وقوع آسیب‌های ورزشی انجام داد و دریافت که بیشترین میزان آسیب، مربوط به عملیات ورزشی خطا با ۳۲ درصد، نقش وسایل و امکانات ۳۱ درصد، رعایت نکردن نکات ایمنی ۲۸ درصد و ضعف قوای جسمانی ۹ درصد بوده است. همچنین وی اطلاع از سالم و بی‌نقص بودن تجهیزات و امکانات ورزشی را برای معلمان و مربیان ورزش ضروری

تقاضا کند، در مواردی که ورزشکار به علت بیماری یا انجام عمل جراحی آمادگی لازم برای آن رشته ورزشی را ندارد، باید او را از شرکت در تمرین و مسابقه منع کنند. همچنین بهتر است از ورزشکارانی که دچار حادثه شده بودند، بعد از بهبود و بازگشت مجدد آنها به صحنه رقابت و ورزش، برگه معاینه پزشک مبنی بر سلامت آنان دریافت شده و سابقه مصدومیت وی در پرونده درج شود.

بازدید و بررسی وسایل ورزشی در بیشتر رشته‌های ورزشی هم جزو وظایف مربیان به حساب می‌آید، ورزشکار ملزم به استفاده از وسایل ورزشی است که به موجب مقررات مربوط تعیین شده است. ناقص بودن، نامرغوب بودن یا غیرمجاز بودن این وسایل ممکن است موجب صدمه به ورزشکار شود که در این صورت مربیان و مدرسان ورزشی مسئول خواهند بود، زیرا از وظایف اصلی ایشان بازدید و بازرسی وسایل ورزشی قبل از عملیات ورزشی است و زمانی باید اجازه استفاده را صادر کنند که از سلامت و ایمنی آنها اطمینان کامل حاصل کرده باشند. در ورزش‌هایی مثل ژیمناستیک که استفاده از اسباب در آن نقش اساسی دارد و هرگونه عیب و نقص فنی در آنها می‌تواند به صدمات جبران‌ناپذیری منتهی شود، وظیفه مراقبتی مربی اقتضا دارد که در بازدید آنها حساسیت بیشتری نشان داده شود تا از وقوع حادثه در اثر نقص اسباب جلوگیری شود (۶). گاهی صدمه‌های وارده به ورزشکاران از شدت زیادی برخوردار نیست که به آن خطر جانی بگویند، مانند دررفتگی و شکستگی‌ها که می‌تواند در رشته‌های رزمی و کشتی به وجود آید. در این شرایط مربی مکلف است به ورزشکار مصدوم کمک کند که معمولاً به صورت کمک‌های اولیه اعمال می‌شود. پس مربیان ورزشی باید از کمک‌های اولیه آگاهی کافی داشته باشند تا در صورت بروز حادثه بتوانند نقش مثبتی را ایفا کنند. همچنین خودداری و تجاوز از کمک‌های اولیه می‌تواند موجبات مسئولیت‌های قانونی را

ورزشی بود (۱۰). در همین زمینه پور انزلی و کاشف به التزام عملی مربیان ورزشی به مسئولیت‌های حقوقی از دیدگاه ورزشکاران پرداختند. از نتایج اصلی این تحقیق می‌توان به تفاوت معنادار بین دیدگاه مردان و زنان در مسئولیت‌های حقوقی اشاره کرد. تهیه بروشورهای حقوق ورزشی متناسب ایمنی و سلامت فضاهای ورزشی برای مربیان، ورزشکاران و والدین به‌منظور تکمیل آگاهی‌های حقوقی از مواردی است که توسط محققان در این پژوهش پیشنهاد شد (۱۱).

مالوی^۱ (۲۰۰۱) نشان داد مدیران اغلب درصد فرار از مسئولیت ناشی از تقصیر کارکنان خود یا کسانی که برای آنها کار می‌کنند، هستند و استدلال آنها این است که فعالیت‌های ورزشی عملاً تحت نظارت آنها قرار ندارند، درحالی‌که هر مدیر در قبال اعمال خطای کارکنان خود مسئول است (۵). در مورد دعوی کین^۲ علیه مجتمع آموزشی راکریج تیم کارشناسان تحقیقاتی و دادگاه در حکم خود مسئولان مجتمع را مقصر دانست، موضوع دعوا صدمه وارده در بازی فوتبال دبیرستانی بود که بازیکن فوتبال هنگامی که از ناحیه ستون فقرات دچار ضایعه شدیدی می‌شود، توسط سایر بازیکنان و نه به‌وسیله برانکارد به خارج از زمین منتقل می‌شود. کارشناس تحقیقات اعلام کرد شرایط حاکم بر حادثه اقتضا داشته است که احتیاط‌های ویژه اعمال شود، درحالی‌که معلم و مسئولان به مراقبت‌های عادی اکتفا کرده‌اند (۱۲). در تحقیقات خارج از کشور فرانک^۳ و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی مسائل و مسئولیت‌های حقوقی ورزشکاران کالج دانشگاه‌ها پرداختند. یکی از نکات جالب توجه در این تحقیق بررسی مسائل اخلاقی حاکی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزشکاران بود (۱۳). در همین زمینه اسواجدر^۴ و همکاران (۲۰۱۶) به

می‌داند (۳). فروغی (۱۳۸۴) در مطالعه‌ای در خصوص بررسی میزان آشنایی مربیان، معلمان و مدیران ورزشی شهر تهران با حقوق ورزشی، دریافت که درصد کمی (۱۷ درصد) از مربیان ورزش با مبحث حقوق ورزشی آشنایی دارند (۷). فارسی و همکاران (۱۳۸۵)، به ارزیابی وضعیت ایمنی فضاهای ورزشی مدارس کشور و همچنین وضعیت ایمنی فضاهای ورزشی دانشگاه‌های کشور پرداختند. نتایج نشان داد که به‌طور کلی فضاهای داخلی زمین‌های ورزشی و همچنین وضعیت تجهیزات ورزشی مورد استفاده در اماکن و فضاهای ورزشی از نظر ایمنی در سطح پایینی قرار دارد (۶). تاج و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش خود با عنوان «ارزیابی از آگاهی قوانین ورزشی در مربیان و مدیران ورزشی»، بسیاری از مسائل و مشکلات حقوقی در زمینه ورزش را ناآگاهی مربیان و مدیران ورزش اعلام کردند. گفتنی است ایشان وظایف مربوط به امنیت ورزشکاران و آگاهی از مسئولیت‌های پزشکی و کمک‌های اولیه را متوجه مربیان و مدیران ورزش می‌دانند (۸). در تحقیق بنیان و کاشف (۱۳۹۳) با موضوع تفاوت آگاهی‌های حقوقی و مسئولیت مدنی مربیان ورزش زن و مرد در رویدادهای ورزشی، تفاوت معناداری میان آگاهی‌های حقوقی به تفکیک زن و مرد مشاهده شد. همچنین مدرک تحصیلی عاملی برای افزایش آگاهی‌های حقوقی در این پژوهش معرفی شد (۳). جعفری و صادقی (۱۳۹۳) در پژوهش خود به چالش‌های حقوق کیفری در مواجهه با خشونت ورزشکاران پرداختند که ضرورت آگاهی از حقوق کیفری ورزشکاران فوتبال‌بست از نتایج این تحقیق به‌شمار می‌رفت (۹). اخیراً الماسی و انیسی (۱۳۹۵) به موضوع مسئولیت مدنی و بیمه ورزشی پرداختند. نتایج ایشان حاکی از اهمیت بیمه ورزشی در جهت پیشگیری از خسارت و آسیب‌های

3. Frank
4. Szwajdler

1. Maloy
2. Kean u Racrj

روش‌شناسی

روش و ابزار پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی است که از منظر جمع‌آوری داده‌ها به شکل میدانی انجام گرفت. به منظور دستیابی به اهداف پژوهش از مقیاس تعدیل‌شده ارزیابی مسئولیت‌های حقوقی در ورزش ساخته‌شده توسط آلین و بیکن (۱۹۸۰) استفاده شد. این مقیاس عوامل تأثیرگذار بر مسئولیت‌های حقوقی در ورزش را در ۸ خرده‌مقیاس مسائل مربوط به بیمه‌های ورزشی (۷ گزینه)، قوانین و مقررات (۳ گزینه)، معیارهای مراقبتی (۴ گزینه)، نظارت و سرپرستی (۳ گزینه)، موارد متفرقه (۵ گزینه)، تجهیزات و امکانات (۱۸ گزینه)، مسئولیت‌های پزشکی (۱۸ گزینه) و در نهایت ثبت اطلاعات ورزشکاران (۵ گزینه) می‌سنجد. ضمن اینکه پرسشنامه‌ها به صورت کمی و ۷ ارزشی نیز تنظیم شده بودند. روایی صوری و محتوایی ابزار تحقیق به تأیید جمعی از متخصصان رسید و پایایی آن نیز با آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه شد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش در ۳ گروه استادان دروس واحدهای تخصصی و عملی، استادان دروس واحدهای عمومی ۱ و ورزش ۱ و همین‌طور مربیان تیم‌های مختلف ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد (فوق‌برنامه) به تعداد ۱۶۳ نفر قابل تفکیک بودند که با توجه به ماهیت تحقیق، نمونه برابر با جامعه آماری در نظر گرفته شده و از سرشماری استفاده شد.

روش‌های آماری

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و ...) و از آمار استنباطی (تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی، روش‌های آماری تحلیل واریانس یکطرفه، آزمون طی تک‌نمونه‌ای، تی دو گروه مستقل،

جنبه‌های حقوقی در فساد ورزشی پرداختند. مفهوم فساد، تأثیر فساد بر جامعه، تأثیر فساد بر رفتارهای ورزشی و همین‌طور ارائه جنبه‌های قانونی در این حوزه از مواردی است که به‌طور دقیق در این مقاله به آن پرداخته شده است (۱۴). اخیراً پچمن^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در خصوص جنبه‌های حقوقی در آسیب‌های ورزشی به‌ویژه مراقبت‌های استاندارد در آسیب‌های مغزی مقاله‌ای را منتشر کرده‌اند. شرایط مبتنی بر دانش فنی، مدیریت زمان در خصوص لحظه آسیب، مراقبت‌های بهداشتی و مسئولیت‌های قانونی از جمله مواردی است که در این مقاله به آن اشاره شده است (۱۵).

به‌یقین با توجه به حضور دانشجویان در کلاس‌های واحد عمومی و همین‌طور کلاس‌های عملی رشته تربیت بدنی، هر لحظه امکان پیشامدی که به مسائل حقوقی مربوط باشد و به مسئولیت مربیان و مدرسان دانشگاه اشاره داشته باشد، می‌رود. از این‌رو افزایش آگاهی مربیان و مدرسان ورزش دانشگاه و تمهیدات لازم به‌منظور به حداقل رساندن اتفاقات در محیط‌های ورزشی، اجتناب‌ناپذیر است و از ضرورت‌های انجام این تحقیق به‌شمار می‌رود. از طرف دیگر، افزایش آگاهی حقوقی دانشجویان در راستای پیشگیری از آسیب‌ها و اتفاقات غیرمنتظره در محیط‌های ورزشی یکی دیگر از اهداف این تحقیق است. از آنجا که وضعیت حقوقی در دانشگاه‌های کشور امری است که تاکنون کمتر به آن پرداخته شده است، دانشگاه فردوسی مشهد به‌عنوان سومین دانشگاه برتر کشور و دارای اعضای هیأت علمی پرتوان و کارآمد در دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی به‌عنوان قلمرو و جامعه تحقیق نیز انتخاب شدند که نتایج حاصل از آن می‌تواند موجب افزایش آگاهی‌های حقوقی در دانشگاه و حل مسائل مربوط به آن شود.

گرفتند. این روش از جمله روش‌های اکتشافی در تحلیل عاملی محسوب می‌شود و هدف از این نوع تحلیل، تعیین ساختار عاملی موجود در مقیاس است. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی برای وضعیت آگاهی حقوقی در ورزش (سطح دوم): روابط بین خرده‌مقیاس‌ها و مقیاس اصلی) در جدول ۱ خلاصه شده است.

آزمون فریدمن و ... در سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد. ضمن اینکه از نمودار Q-Q plot برای تشخیص وضعیت توزیع نرمالیتت متغیرها استفاده شد. شایان ذکر است، تمامی محاسبات آماری به وسیله نرم‌افزارهای SPSS²⁰ و SYSTAT¹³ انجام گرفت.

هنجاریابی ابزار

پس از تکمیل مقیاس توسط آزمودنی‌ها، داده‌های حاصل به روش مؤلفه‌های اصلی مورد تحلیل عاملی قرار

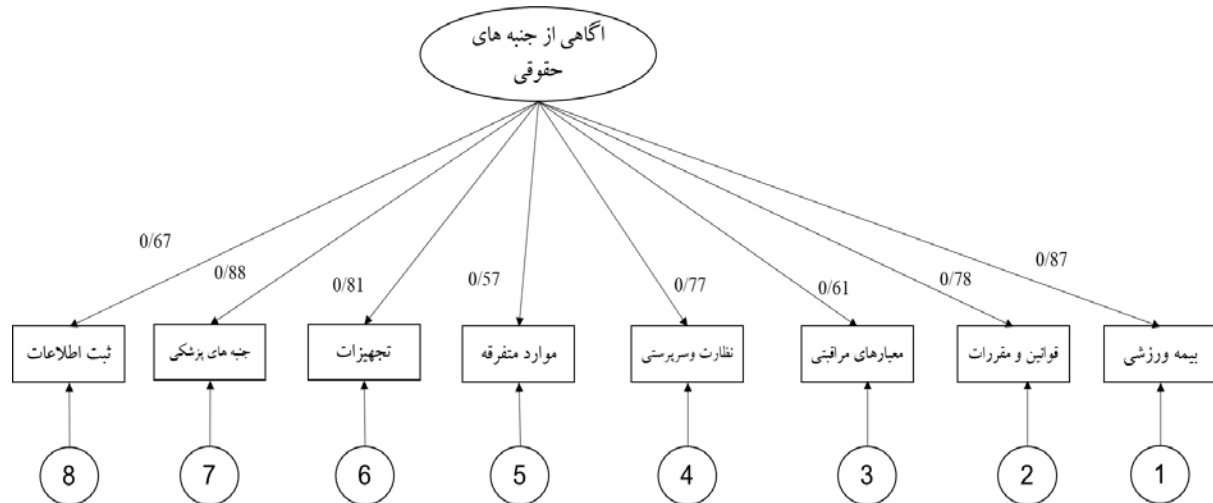
جدول ۱. آماره‌های مربوط به شاخص کفایت حجم نمونه، بررسی مقدار بارتلت و واریانس محاسبه‌شده (سطح دوم)

مؤلفه‌های مسئولیت‌های حقوقی	
۰/۸۲۴	بیمه ورزشی
۰/۷۸	قوانین و مقررات
۰/۶۹	معیارهای مراقبتی
۰/۷۹	نظارت و سرپرستی
۰/۷۵	موارد متفرقه
۰/۶۶	تجهیزات و امکانات
۰/۶۹	مسئولیت‌های پزشکی
۰/۷۶	ثبت اطلاعات
۰/۸۳۸	KMO
۰/۰۰۱	آزمون بارتلت
۵۰/۱	TVE

برای تأیید ساختارهای تعریف‌شده در پرسشنامه‌ها مبنی بر اینکه آیا دسته‌بندی‌های تعریف‌شده کفایت لازم را دارند یا خیر، از تکنیک تحلیل عاملی تأییدی (مرتبه دوم) استفاده شد.

همان‌طور که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، این معیارها در عوامل مرتبط بارگذاری شدند و مقادیر KMO برای عامل استخراجی بالاتر از ۰/۶ به دست آمد. همچنین درصد واریانس بیان‌شده برای عامل استخراجی برابر ۵۰/۱ محاسبه شد. به علاوه نتایج آزمون بارتلت کفایت تحلیل عاملی اکتشافی را برای عامل استخراجی تأیید کرد. همچنین بارهای عاملی بالاتر از ۰/۳ (ملاک برای انتخاب آیت‌ها) در همه آیت‌های این عامل مشاهده شد.

1. Principal Components

شکل ۱. نتایج تحلیل عاملی تاییدی

جدول ۲. آماره‌های مربوط به ضرایب تحلیل عاملی تاییدی مقیاس آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش

سطح معناداری	C.R.	Standardized Estimate	S.E.	Estimate	
۰/۰۰۱	۱۱/۰۱۷	۰/۸۷	۰/۰۸۸	۰/۹۷۳	بیمه ورزشی
۰/۰۰۱	۱۲/۸۴۳	۰/۷۸	۰/۰۸۹	۱/۱۳۸	قوانین و مقررات
۰/۰۰۱	۱۱/۸۹۰	۰/۶۱	۰/۰۸۸	۱/۰۰۰	معیارهای مراقبتی
۰/۰۰۱	۱۰/۰۸۴	۰/۷۷	۰/۰۷۸	۰/۷۸۹	نظارت و سرپرستی
۰/۰۰۱	۱۰/۰۱۶	۰/۵۷	۰/۰۶۸	۰/۸۷۳	موارد متفرقه
۰/۰۰۱	۱۱/۸۰۰	۰/۸۱	۰/۰۸۷	۰/۷۳۸	تجهیزات و امکانات
۰/۰۰۱	۱۲/۸۹۰	۰/۸۸	۰/۰۷۸	۱/۰۰۰	مسئولیت‌های پزشکی
۰/۰۰۱	۱۲/۰۸۷	۰/۶۷	۰/۰۷۸	۰/۸۸۹	ثبت اطلاعات

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، برای همه روابط موجود در مدل مفهومی، رابطه بین خرده‌مقیاس‌ها و مقیاس اصلی معنادار بوده است ($P < 0/05$ در همه موارد).

جدول ۳. شاخص‌های برازش

مقیاس	χ^2	P	GFI	AGFI	SRMR	RMSEA (90% CI)	NFI	NNFI	CFI	IFI	RFI
آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی	۶۸/۵	۰/۰۰۱	۰/۹۶	۰/۹۴	۰/۰۵	(۰/۰۷، ۰/۰۳) ۰/۰۵	۰/۹۰	۰/۹۰	۰/۹۲	۰/۹۲	۰/۹۰

را تأیید کرد. شاخص‌های برازش AGFI، GFI، NNFI، NFI، RFI، IFI و CFI بزرگ‌تر از ۰/۹، RMSEA و SRMR نیز کوچک‌تر از ۰/۱۰ به دست آمد که اعتبار

با توجه به مقادیر شاخص‌های ارائه شده برای هر یک از این مقیاس‌ها، همان‌طور که ملاحظه می‌شود، شاخص‌های دو به درجه آزادی آن کوچک‌تر از ۵ بود که برازش مدل‌ها

سابقه تدریس: ۵۲/۴ درصد پاسخگویان دارای ۱ تا ۵ سال سابقه تدریس، ۱۵/۹ درصد ۵ تا ۱۰ سال و در نهایت ۳۱/۷ درصد ایشان دارای سابقه تدریس ۱۰ سال به بالا بودند.

واحد عمومی: ۱۴/۳ درصد پاسخگویان (واحد عمومی، ۳۴/۹ درصد ۲ واحد، ۸/۲۳ درصد، ۳ واحد و در نهایت ۲۷ درصد پاسخگویان ۴ واحد به بالا را از دروس واحدهای عمومی بر عهده دارند.

واحد تخصصی: ۳۹/۷ درصد پاسخگویان فاقد تدریس واحدهای تخصصی، ۲۸/۶ درصد ۲ واحد، ۲۳/۸ درصد ایشان ۴ واحد و در نهایت ۱۱ درصد پاسخگویان ۶ واحد به بالا، از دروس واحدهای تخصصی عملی را عهده دارند.

مرتبه آموزشی: ۲۰/۱ درصد پاسخگویان در مرتبه مدرس مدعو، ۴۰/۹ درصد در مرتبه مربی، ۳۵/۳ درصد ایشان در مرتبه آموزشی استادیار و در نهایت ۳/۷ درصد پاسخگویان در مرتبه آموزشی دانشیار قرار دارند.

به منظور تعیین وضعیت توزیع نرمال متغیرها از نمودار Q-Q plot استفاده شد. نمودار وضعیت توزیع نرمال متغیر آگاهی حقوقی را نمایش می‌دهد. گفتنی است آزمون کولموگروف اسمیرنوف، نرمال بودن متغیر آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش را تأیید می‌کند (جدول ۴).

مدل را تأیید کرد. در نتیجه این مدل‌ها به سطح مطلوبی از برازش دست یافته بودند و براساس آنها می‌توان ساختار هریک از مقیاس‌ها را تأیید کرد. براساس یافته‌های حاصل از تحلیل‌های تأییدی مدل و معناداری ضرایب برای مقیاس، ساختار عاملی به دست آمده در تحلیل اکتشافی این مقیاس‌ها تأیید شد.

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

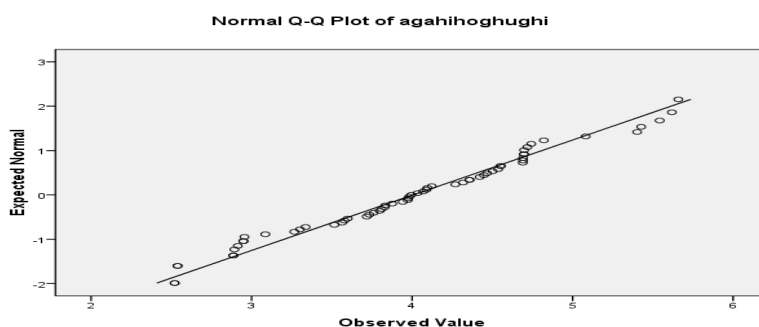
سن: تقریباً ۵۰ درصد پاسخگویان زیر ۳۰ سال سن دارند، گفتنی است ۲۵ درصد افراد بین ۳۰ تا ۴۵ سال و باقی پاسخگویان یعنی ۲۵ درصد بالاتر از ۴۵ سال قرار داشتند و گفتنی است بالاترین سن در این تعداد آزمودنی ۵۶ سال و پایین‌ترین سن ۲۲ سال بود.

وضعیت تأهل: ۶۸ درصد پاسخگویان متأهل و ۳۱/۷ درصد افراد مجرد بودند.

جنسیت: ۵۶ درصد پاسخگویان مرد و ۴۴ درصد ایشان زن بودند.

رشته ورزشی: ۵۴ درصد پاسخگویان در رشته‌های ورزشی تیمی و ۴۶ درصد آنها در رشته‌های ورزشی انفرادی مشغول به فعالیت‌اند.

فعالیت ورزشی مستمر: ۸۴/۱ درصد پاسخگویان دارای فعالیت‌های ورزشی مرتب و ۱۵/۹ درصد هم‌اکنون دارای فعالیت مرتب ورزشی نیستند.

شکل ۲. وضعیت توزیع نرمال متغیر آگاهی حقوقی

جدول ۴. آماره‌های آزمون کولموگروف اسمیرنوف

مقدار	درجه آزادی	سطح معناداری
۰/۹۷	۱۶۲	۰/۱۵۷

اطلاعات توصیفی ابعاد آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی

در ورزش در جدول ۵ خلاصه شده است.

جدول ۵. آماره‌های توصیفی خرده‌مقیاس‌های آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش

تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
۱۶۳	۲/۸۸	۱/۰۵	۱/۴۴	۶/۰۰
۱۶۳	۲/۷۵	۱/۴۰	۱/۰۰	۶/۶۷
۱۶۳	۴/۹۶	۰/۹۴	۳/۲۵	۷/۰۰
۱۶۳	۴/۲۸	۱/۲۱	۲/۰۰	۷/۰۰
۱۶۳	۳/۹۶	۱/۴۶	۱/۰۰	۶/۶۰
۱۶۳	۴/۹۰	۰/۹۸	۲/۹۴	۲/۸۹
۱۶۳	۴/۵۲	۰/۹۹	۲/۹۴	۶/۷۸
۱۶۳	۳/۷۸	۱/۸۶	۱/۰۰	۶/۸۰

همان‌طور که در جدول ۵ مشخص شده است، معیارهای

مراقبتی دارای بیشترین میانگین و قوانین و مقررات دارای

کمترین میانگین در میان خرده‌مقیاس‌های آگاهی از

مسئولیت‌های حقوقی در ورزش هستند.

یافته‌های استنباطی

به‌منظور مقایسه میانگین‌های خرده‌مقیاس آگاهی از

مسئولیت‌های حقوقی در ورزش به تفکیک تأهل، رشته

ورزشی و داشتن فعالیت ورزشی مرتب از آزمون تی دو گروه

مستقل نیز استفاده شد. جدول ۶ آماره‌های مربوط به آزمون

تی تست را نشان می‌دهد.

جدول ۶. آماره‌های آزمون تی دو گروه مستقل جهت تفاوت میانگین خرده‌مقیاس‌های آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در

ورزش با متغیرهای جمعیت شناختی

متغیرها	گروه	میانگین	تست لون		سطح معناداری	انحراف خطای استاندارد
			t	sig		
تأهل	مجرد	۴/۳۳	۲/۲۲	۰/۳۳	۰/۰۳	۰/۲۴
	متأهل	۵/۷۷				
رشته ورزشی	انفرادی	۳/۲۰	۲/۳۵	۰/۰۳	۰/۰۲	۲/۶۵
	تیمی	۲/۶۰				
ورزشی	انفرادی	۳/۹۰	-۲/۳۶	۰/۸۳	۰/۰۲	۲/۹۶
	تیمی	۴/۶۰				
فعالیت	خیر	۲/۶۰	۱/۹۶	۰/۱۶	۰/۰۴	۴/۷۴
	بلی	۳/۵۲				
ورزشی مستمر	خیر	۳/۸۹	-۲/۴۲	۰/۱۰	۰/۰۲	۰/۳۳
	بلی	۴/۶۳				
ثابت اطلاعات ورزشکاران	خیر	۲/۳۰	-۲/۹۰	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۶۰
	بلی	۴/۶۰				

خرده‌مقیاس‌های قوانین و مقررات ورزشی ($P=0/04$ ، $t=1/96$)، مسئولیت‌های پزشکی ($P=0/02$ ، $t=2/42$) و ثبت اطلاعات ورزشکاران ورزشی ($P=0/01$ ، $t=2/90$) به تفکیک فعالیت ورزشی مرتب تفاوت معناداری مشاهده شد. گفتنی است بین دیگر خرده‌مقیاس‌های آگاهی حقوقی به تفکیک ثبت اطلاعات ورزشکاران تفاوت معناداری وجود ندارد. نظر به انجام آزمون تجانس واریانس‌ها (لون) در تمامی متغیرهای جمعیت‌شناختی بیشتر از دو گروه و در نتیجه آن سطح معناداری بیشتر از $0/05$ از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه جهت مقایسه میانگین‌ها نیز بهره برده شد. جدول ۷ نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه را به تفکیک آزمودنی‌ها نشان می‌دهد.

نتایج آزمون دو گروه مستقل نشان داد که بین خرده‌مقیاس معیارهای مراقبتی ($P=0/03$ ، $t=2/22$)، به تفکیک تأهل آزمودنی‌ها تفاوت معناداری وجود دارد، این در حالی است که بین دیگر خرده‌مقیاس‌های آگاهی حقوقی به تفکیک تأهل آزمودنی‌ها تفاوت معناداری مشاهده نشد. نتایج آزمون دو گروه مستقل نشان داد که بین خرده‌مقیاس‌های بیمه ورزشی ($P=0/02$ ، $t=2/35$) و نظارت و سرپرستی ($P=0/02$ ، $t=2/36$) به تفکیک رشته‌های ورزشی تفاوت معناداری وجود دارد، این در حالی است که بین دیگر خرده‌مقیاس‌های آگاهی حقوقی به تفکیک رشته‌های ورزشی تفاوت معناداری مشاهده نشد. نتایج آزمون دو گروه مستقل نشان داد که بین

جدول ۷. نتایج آزمون تحلیل واریانس یکطرفه به تفکیک سابقه تدریس، تدریس واحدهای عمومی، تدریس واحدهای تخصصی و مرتبه آموزشی آزمودنی‌ها

سطح معناداری	F	میانگین			
0/01	7/93	2/76 2/06 3/48	1 تا 5 سال 5 تا 10 سال 10 سال به بالا	بیمه ورزشی	سابقه تدریس
0/04	3/36	5/21 4/42 4/80	1 تا 5 سال 5 تا 10 سال 10 سال به بالا	معیارهای مراقبتی	
0/01	4/96	4/53 4/45 5/42	1 تا 5 سال 5 تا 10 سال 10 سال به بالا	تجهیزات و امکانات	
0/04	4/83	4/88 4/20 5/15 5/21	1 واحد 2 واحد 3 واحد 4 واحد به بالا	تجهیزات و امکانات	واحد عمومی
0/04	2/53	2/64 2/40 3/12 4/18	بدون تدریس 2 واحد 4 واحد 6 واحد	قوانین و مقررات	واحد تخصصی
0/03	2/72	2/88 5/11 2/73 3/11	دانشجو مری استادیار دانشیار	بیمه ورزشی	مرتبه آموزشی
0/04	2/33	3/95 4/45 3/75 5/66	دانشجو مری استادیار دانشیار	نظارت و سرپرستی	

معیارهای رقابتی ($F=3/36$ ، $P=0/04$) و تجهیزات و امکانات ($F=4/96$ ، $p=0/01$) به تفکیک سابقه تدریس

آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان داد بین خرده‌مقیاس‌های بیمه ورزشی ($F=7/93$ ، $P=0/01$)،

دارد. همچنین براساس نتایج آزمون تعقیبی Sidak، عامل قوانین و مقررات، ۲ واحد تدریس تخصصی با ۶ واحد و بیشتر اختلاف معناداری نشان دادند.

آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان داد بین خرده‌مقیاس بیمه ورزشی ($F=2/72$, $P=0/03$) و نظارت و سرپرستی ($F=2/33$, $P=0/04$) به تفکیک مرتبه آموزشی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین براساس نتایج آزمون تعقیبی Sidak؛ برای عامل بیمه ورزشی مرتبه استادیار با دانشجو و مربی و همین‌طور برای عامل سرپرستی مرتبه دانشجو با استادیار، اختلاف معناداری نشان دادند.

به‌منظور رتبه‌بندی ابعاد مسئولیت‌های حقوقی در ورزش از آزمون فریدمن بهره گرفته شد. میانگین رتبه خرده‌مقیاس‌های آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش در جدول ۸ خلاصه شده است (جدول ۸).

تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین براساس نتایج آزمون تعقیبی Sidak، برای عامل بیمه ورزشی ۱۰ سال سابقه تدریس به بالا با ۱ تا ۵ سال و ۵ تا ۱۰ سال، برای عامل معیارهای مراقبتی ۱۰ سال سابقه تدریس به بالا با ۱ تا ۵ سال و ۵ تا ۱۰ سال و برای عامل تجهیزات و امکانات ۱ تا ۵ سال با ۵ تا ۱۰ سال اختلاف معناداری نشان دادند.

آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان داد بین خرده‌مقیاس تجهیزات و امکانات ($F=4/83$, $P=0/04$) به تفکیک تدریس واحدهای عمومی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین براساس نتایج آزمون تعقیبی Sidak، عامل تجهیزات و امکانات، ۳ واحد تدریس عمومی با ۴ واحد و بیشتر اختلاف معناداری نشان دادند.

آزمون تحلیل واریانس یکطرفه نشان داد بین خرده‌مقیاس قوانین و مقررات ($F=2/53$, $P=0/04$) به تفکیک تدریس واحدهای تخصصی تفاوت معناداری وجود

جدول ۸. آماره‌های آزمون فریدمن جهت رتبه‌بندی خرده‌مقیاس‌های آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش

خرده‌مقیاس	میانگین رتبه	رتبه	N	Chi-Square	درجه آزادی	سطح معناداری
بیمه ورزشی	۶/۰۳	۲	۶۳	۱۷۵/۵۷	۷	۰/۰۰۱
قوانین و مقررات	۶/۷۱	۱				
معیارهای مراقبتی	۲/۵۴	۷				
نظارت و سرپرستی	۴/۵۶	۴				
موارد متفرقه	۴/۵۴	۵				
تجهیزات و امکانات	۲/۳۳	۸				
مسئولیت‌های پزشکی	۴/۰۲	۶				
ثبت اطلاعات	۵/۲۷	۳				

با توجه به نتایج جدول ۹، میانگین‌های بالاتر از ۴ در وضعیت مطلوب و همین‌طور میانگین‌های پایین‌تر از ۴ در وضعیت نامطلوب قرار می‌گیرند، از این‌رو خرده‌مقیاس بیمه ورزشی با میانگین ۲/۸۸، قوانین و مقررات با میانگین ۲/۷۵، موارد متفرقه در آگاهی‌های حقوقی با میانگین ۳/۹۶، مسئولیت‌های پزشکی با میانگین ۳/۴۵ و در نهایت خرده‌مقیاس ثبت اطلاعات ورزشکاران با میانگین ۳/۷۸، در وضعیت مطلوبی قرار نگرفتند. در این بین تنها ۳

نتایج آزمون رتبه‌بندی فریدمن نشان داد که در میان ابعاد مسئولیت‌های آگاهی حقوقی در ورزش خرده‌مقیاس قوانین و مقررات در رتبه اول و تجهیزات و امکانات در رتبه هشتم قرار گرفتند.

به‌منظور تعیین مطلوبیت آگاهی از مسئولیت‌های قانونی در ورزش و خرده‌مقیاس‌های آن از آزمون تی تک‌نمونه‌ای ($cut\ point=4$) نیز استفاده شد.

خرده‌مقیاس معیارهای مراقبتی، نظارت و سرپرستی و تجهیزات و امکانات با میانگین‌های ۴/۹۶، ۴/۲۸ و ۴/۹۰ در وضعیت مطلوب قرار داشتند.

جدول ۹. آماره‌های آزمون تی تک نمونه‌ای جهت تعیین مطلوبیت خرده‌مقیاس‌های آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش

خرده‌مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	t	سطح معناداری	وضعیت
بیمه ورزشی	۲/۸۸	۱/۰۵	-۸/۴۴	۰/۰۱	نامطلوب
قوانین و مقررات	۲/۷۵	۱/۴۰	-۷/۰۴	۰/۰۱	نامطلوب
معیارهای مراقبتی	۴/۹۶	۰/۹۴	۸/۰۵	۰/۰۱	مطلوب
نظارت و سرپرستی	۴/۲۸	۱/۲۱	۱/۸۶	۰/۰۱	مطلوب
موارد متفرقه	۳/۹۶	۱/۴۶	-۰/۲۰	۰/۰۱	نامطلوب
تجهیزات و امکانات	۴/۹۰	۰/۹۸	۷/۳۴	۰/۰۱	مطلوب
مسئولیت‌های پزشکی	۳/۴۵	۰/۹۹	۳/۷۸	۰/۰۱	نامطلوب
ثبت اطلاعات	۳/۷۸	۱/۸۶	-۰/۹۳	۰/۰۱	نامطلوب
آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی	۴/۰۰	۰/۸۰	۰/۶۰	۰/۰۱	متوسط

$$p \leq 0.05$$

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی در جهت رفع نیاز مشکلات یکی از دانشگاه‌های معتبر کشور در قالب طرح سفارشی از محققان خواسته شده تا با بررسی موضوع تحقیق وضعیت موجود را بررسی کنند، از این رو هدف از انجام این تحقیق ارزیابی وضعیت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی ورزش در مربیان و مدرسان دانشگاه فردوسی مشهد بود. برای دستیابی به اهداف پژوهش از مقیاس تعدیل‌شده ارزیابی مسئولیت‌های حقوقی در ورزش ساخته شده توسط آلین و بیکن (۱۹۸۰) استفاده شد. این مقیاس عوامل تأثیرگذار بر مسئولیت‌های حقوقی در ورزش را در ۸ خرده‌مقیاس ارزیابی می‌کند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و ...) و آمار استنباطی (روش‌های آماری تحلیل واریانس یکطرفه و همین‌طور همبستگی پیرسون و اسپیرمن، آزمون تی تک نمونه‌ای، تی دو گروه مستقل، آزمون فریدمن و ...) در سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد.

با توجه به نتایج حاصل از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و اینکه حدود ۸۰ درصد از آزمودنی‌ها دارای فعالیت ورزشی مرتب هستند، می‌توان گفت که آزمودنی‌های تحقیق با توجه به فعالیت‌های ورزشی مختلف خود، به‌طور مستقیم با اتفاقات و مسائلی که به باز شدن پرونده‌های حقوقی در میادین ورزش منجر می‌شود، مواجهند که این به‌خودی‌خود آگاهی از تمام مسئولیت‌های حقوقی در ورزش را برای ایشان ضروری جلوه می‌نماید. نظر به اینکه حدود ۵۰ درصد آزمودنی‌ها بالاتر از ۳۰ سال بودند و ۴۸ درصد آنها سابقه تدریس ۵ سال به بالا داشتند و براساس کسب تجربیات فراوان در محیط‌های ورزشی، انتظارات را در جهت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی ورزشی در ایشان بالاتر می‌برد. بر پایه یافته‌ها، رابطه مثبت و معناداری میان مراتب آموزشی آزمودنی‌ها و آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش وجود دارد. این یافته می‌تواند برآمده از این موضوع باشد که آزمودنی‌ها که به‌عنوان مربی و مدرس دانشگاه محسوب می‌شوند و دارای هویت‌های باارزشی چون دانشجو، مربی، استادیار و دانشیار نیز هستند، از این رو

به‌منظور افزایش آگاهی‌های بیمه‌ای در ایشان که می‌تواند از سوی شورای حقوقی یا اداره کل تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد اعمال شود، به‌صورت جدی‌تر از گذشته دنبال شود. براساس نتایج، تفاوت معناداری میان خرده‌مقیاس نظارت و سرپرستی به تفکیک رشته‌های ورزشی تیمی و انفرادی آزمودنی‌های تحقیق تفاوت معناداری وجود دارد. نظارت و سرپرستی از جمله مسئولیت‌های مهم آگاهی حقوقی در ورزش قلمداد می‌شود. نظارت و سرپرستی که به قصد بهبود در انجام کارها و کنترل عملکرد و همچنین مقایسه کارهای انجام‌پذیرفته با استانداردها تعریف می‌شود، از نظر حقوقی در ورزش کمتر به آن توجه می‌شود. نظارت مستمر بر برنامه‌های ورزشی دانشگاه و نظارت بر قوانین وضع‌شده حقوقی از جمله مواردی است که نادیده گرفتن آن صدمات جدی بر پیکره ورزش دانشگاه وارد خواهد کرد.

بر پایه نتایج تحقیق، تفاوت معناداری میان خرده‌مقیاس‌های قوانین و مقررات، مسئولیت‌های پزشکی و ثبت اطلاعات ورزشکاران به تفکیک داشتن یا نداشتن فعالیت ورزشی مرتب وجود دارد. مربیان و مدرسانی که خود فعالیت ورزشی مرتب دارند یا خود به‌صورت حرفه‌ای در رشته‌های ورزشی مختلف فعالیت می‌کنند، به‌یقین از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش آگاهی بیشتری خواهند داشت. یکی از مسائل مهم که از این یافته متبادر است، میانگین بالاتر آزمودنی‌های دارای فعالیت ورزشی مرتب در خرده‌مقیاس آگاهی از مسئولیت‌های پزشکی است که عوامل اساسی در این زمینه را مثل آگاهی از تغذیه ورزشکاران، آگاهی از آسیب‌ها و صدمات ورزشی، ارائه به‌موقع و صحیح کمک‌های اولیه را در ایشان که به تجربه ناشی از شرکت آزمودنی‌ها به‌صورت عملی در میادین ورزشی است، مورد پوشش قرار می‌دهد. در اینجا پیشنهاد می‌شود در ابتدا آزمودنی‌هایی که خود به‌طور مرتب فعالیت

آزمودنی‌ها در درجه اول به اهمیت آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی اذعان داشته و در درجه دوم خود را موظف به آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی می‌دانند. بی‌شک هرچه مرتبه آموزشی افراد بالاتر باشد، انتظار از میزان بالاتر آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش در ایشان بیشتر است.

براساس نتایج تحقیق، تفاوت معناداری میان خرده‌مقیاس معیارهای مراقبتی به تفکیک تأهل آزمودنی‌ها وجود دارد. با توجه به میانگین‌های به‌دست‌آمده از آزمودنی‌ها، افراد متأهل نمره میانگین بالاتری نسبت به افراد مجرد در زمینه آگاهی از مسئولیت‌های حقوقی در ورزش دارند. از آنجا که افراد پس از تشکیل خانواده با توجه به وظایفی که بر عهده دارند به موارد مراقبتی چون صلاحیت‌ها و مسئولیت‌ها در قبال خانواده خود توجه بیشتری دارند (۱۵)، این یافته منطقی به‌نظر می‌رسد. بر پایه نتایج، تفاوت معناداری میان خرده‌مقیاس بیمه ورزشی به تفکیک رشته‌های ورزشی تیمی و انفرادی وجود دارد. مبحث بیمه از دغدغه‌های اصلی ورزشکاران به‌ویژه ورزشکاران آسیب‌دیده و حرفه‌ای به‌حساب می‌آید. مراحل پیچیده اداری، آگاهی ناکافی در این زمینه و زمان‌بر بودن مراحل پرداخت هزینه‌ها، از جمله مشکلات در زمینه بیمه‌های ورزشی است (۱۶). بیمه‌های ورزشی از جمله موارد اساسی است که در دانشگاه‌ها و به‌ویژه در میان دانشجویان ورزشکار کمتر به آن پرداخته و توجه می‌شود. نظر به حضور ورزشکاران نخبه و فشار بالای تمرینات جسمانی در کلاس‌های واحدهای تخصصی و تیم‌های ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد و آسیب‌ها و اتفاقاتی که در میادین ورزشی دانشگاه متصور است، آگاهی از بیمه‌های ورزشی را بیش از پیش برای مدیران و مربیان و اعضای هیأت علمی دانشگاه ضروری جلوه می‌نماید. با توجه به میانگین پایین‌تر در آزمودنی‌هایی که خود در رشته‌های تیمی فعالیت و تخصص دارند، پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزی

ورزشی ندارند، شناسایی و با برگزاری کلاس‌های آموزشی، تهیه بروشورها و فیلم‌های آموزشی به ارتقای آگاهی و دانش ایشان در زمینه مهم حقوقی مثل قوانین و مقررات و همین‌طور مسئولیت‌های پزشکی پرداخت.

بر پایه نتایج تحقیق، تفاوت معناداری میان خرده‌مقیاس بیمه‌های ورزشی به تفکیک سابقه تدریس آزمودنی‌ها وجود دارد. نظر به تفاوت میانگین‌ها می‌توان گفت که آگاهی حقوقی در زمینه بیمه‌های ورزشی در میان آزمودنی‌ها با سابقه تدریس بیشتر نیز بالاتر است. به‌طور حتم، کسب تجربه در زمینه تدریس مقاطع مختلف و روبه‌رو شدن با مسائل و اتفاقات پیش‌بینی‌ناپذیر در میدانی ورزش دانشگاه می‌تواند از دلایل منطقی این یافته باشد. بی‌شک اطلاع از نوع و نحوه بیمه‌های ورزشی در وزارت علوم و تحقیقات و فناوری و به‌دنبال آن دانشگاه فردوسی مشهد به‌منظور حمایت از مربیان، مدرسان و ورزشکاران، آگاهی از انواع بیمه‌های حوادث و مسئولیت، رویه‌های قانونی اخذ انواع بیمه‌ها و مقدار پوشش مالی بیمه‌ها در دانشگاه از جمله مواردی است که کسب آگاهی و اطلاعات مکفی از آنها برای مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد ضروری است. گفتنی است با توجه به این یافته انتقال این اطلاعات مهم در زمینه بیمه‌های ورزشی در مربیان و مدرسان با سابقه تدریس کمتر باید در اولویت قرار گیرد و در جهت افزایش آگاهی‌های حقوقی در ایشان برنامه‌ریزی مدون داشت. براساس یافته‌ها، اختلاف معناداری میان خرده‌مقیاس تجهیزات و امکانات به تفکیک سابقه تدریس آزمودنی‌ها وجود دارد که براساس تفاوت میانگین‌ها آگاهی از تجهیزات و امکانات ورزشی در میان آزمودنی‌ها با سابقه تدریس کمتر نیز پایین‌تر است. توجه به تجهیزات غیرقابل استفاده و فرسوده برای دانشجویان و ورزشکاران، توجه به تجهیزات محافظتی، آگاهی از تجهیزاتی که به آسیب در ورزشکاران منجر خواهند شد،

اطلاع از عایق‌بندی وسایل و تجهیزات، استفاده از علائم هشداردهنده و ... از جمله مواردی است که مربیان و مدرسان ورزش دانشگاه باید از آن اطلاع و آگاهی مکفی داشته باشند. تهیه چک‌لیست‌ها و پرسشنامه‌ها به‌منظور بازدیدهای هفتگی و ماهیانه از امکانات و تجهیزات ورزشی، امری که باید سرلوحه وظایف مربیان و مدرسان ورزش دانشگاه قرار گیرد. شایان ذکر است برگزاری کلاس‌های آموزشی به‌منظور بالا بردن آگاهی ورزشکاران و دانشجویان مبتدی برای استفاده از تجهیزات خطرزا نیز پیشنهاد می‌شود. گفتنی است با توجه به تفاوت میانگین‌ها در خرده‌مقیاس آگاهی از تجهیزات و امکانات به تفکیک تعداد واحد تدریس واحدهای عمومی می‌توان گفت مدرسانی که تعداد واحد کمتری را بر عهده دارند، آگاهی به‌مراتب کمتری در زمینه تجهیزات و امکانات نیز دارند که این شاید از نگرش نامطلوب مدرسان واحدهای عمومی، از اینکه تعداد واحد عمومی کمتر از اهمیت کمتری برخوردار بوده نیز شامل شود. برگزاری کلاس‌های توجیهی برای مدرسان واحدهای عمومی در ابتدای شروع ترم در جهت تشریح اهداف، توضیح در زمینه اهمیت این واحدها برای ایشان و در نهایت آشنایی با مسئولیت‌های حقوقی در ورزش بیش از پیش برای ایشان ضروری جلوه می‌نماید. یکی از نتایج شایان توجه در این پژوهش، تفاوت معنادار میان خرده‌مقیاس بیمه ورزشی به تفکیک مراتب آموزشی در دانشگاه است که با توجه به آزمون‌های تعقیبی و نظر به یافته‌ها، آگاهی از این خرده‌مقیاس در مربیان ورزش دانشگاه بیشتر از دیگر آزمودنی‌هاست. تدریس کلاس‌های عملی بیشتر از نظریه در میان مربیان و مطالعه و تحقیق بیشتر در ایشان برای رسیدن به مراتب بالاتر می‌تواند از دلایل این یافته مهم باشد.

براساس نتایج پژوهش، خرده‌مقیاس آگاهی از قوانین و مقررات با میانگین رتبه ۶/۷۱، از نظر آزمودنی‌های تحقیق

این خرده‌مقیاس در مسائل حقوقی، دور انتظار به‌نظر می‌رسید.

نظر به یافته‌ها، خرده‌مقیاس بیمه ورزشی در میان مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. با توجه به اهمیت موضوع بیمه‌های ورزشی که پیشتر به آن اشاره شد، جدا از برگزاری کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی در این زمینه به‌کارگیری و دعوت از مشاور حقوقی مسلط بر مسائل حقوق ورزشی در میادین و محیط‌های ورزشی در کنار مدیران و مسئولان ورزشی به‌منظور افزایش آگاهی مربیان و مدرسان و اعضای هیأت علمی ورزش دانشگاه پیشنهاد می‌شود. در ادامه بررسی وضعیت مطلوبیت داده‌ها، خرده‌مقیاس قوانین و مقررات در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. به‌یقین شفافیت قوانین و مقررات حقوق ورزشی در افزایش آگاهی مربیان و مدرسان ورزش دانشگاه کمک خواهد کرد، به همین منظور نشر قوانین و مقررات از سوی شورای حقوقی دانشگاه فردوسی مشهد و ابلاغ آن برای مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی دانشگاه به‌منظور افزایش آگاهی از قوانین و مقررات در ایشان نیز پیشنهاد می‌شود. براساس یافته‌ها، خرده‌مقیاس آگاهی از مسئولیت‌های پزشکی در میان مربیان و مدرسان ورزش دانشگاه در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. گفتنی است اطلاع از مسئولیت‌های پزشکی که ارتباط مستقیم با صدمات و آسیب‌های دانشجویان در میادین ورزشی دارد، در کاهش شکل‌گیری پرونده‌های حقوقی در این زمینه تأثیرگذار است، از این‌رو برنامه‌ریزی از سوی مسئولان و مدیریت ورزش دانشگاه به‌منظور آموزش و ارتقای آگاهی مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی ورزش دانشگاه فردوسی مشهد نیز پیشنهاد می‌شود. شایان ذکر است این یافته با نتایج تاج و همکاران (۲۰۱۲) همخوانی دارد (۸). همین‌طور یافته‌ها نشان می‌دهد خرده‌مقیاس ثبت اطلاعات

در جایگاه نخست از نظر اهمیت قرار گرفت. آگاهی از قوانین مربوط به شرکت در تمرینات، مسابقات و اردوهای ورزشی، آگاهی از قوانین و مقررات مربوط به حقوق ورزشی در دانشگاه فردوسی مشهد و اطلاع از حقوق دانشجویان و ورزشکاران در میادین ورزش دانشگاه، از جمله عواملی است که اهمیت آنها از سوی آزمودنی‌های تحقیق تأیید شده است. به همین منظور تلاش مضاعف برای نشر و ترویج قوانین و مقررات مربوط به حقوق ورزش در دانشگاه فردوسی بیش از پیش احساس می‌شود. قرارگیری خرده‌مقیاس ثبت اطلاعات ورزشکاران با میانگین رتبه ۵/۲۷ در جایگاه سوم، یعنی پایین‌تر از خرده‌مقیاس‌های قوانین و مقررات و بیمه ورزشی و بالاتر از خرده‌مقیاس‌هایی چون نظارت و سرپرستی، تجهیزات و امکانات و مسئولیت‌های پزشکی از نتایج شایان توجه این پژوهش بود. اطلاع دقیق از تست‌های پزشکی دانشجویان، اطلاع و ثبت زمان، نوع و نحوه آسیب‌های اتفاق‌افتاده برای دانشجویان، ذخیره و ثبت توصیه‌های درمانی که از سوی پزشک معالج تجویز شده و همین‌طور ثبت اطلاعات و ارزشیابی مکتوب از ویژگی‌های شخصیتی و قابلیت‌های جسمانی، از موارد اصلی ثبت اطلاعات ورزشکاران محسوب می‌شوند که اهمیت و میزان ضرورت آنها توسط مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی دانشگاه صحنه گذاشته شده است. به‌نظر می‌رسد ثبت اطلاعات ورزشکاران از نظر حقوقی، امری است که تاکنون در دانشگاه‌های سراسر کشور و به‌ویژه در دانشگاه فردوسی به‌طور جد به آن پرداخت نشده است که با توجه به نامطلوب بودن این خرده‌مقیاس، باید تعابیری به‌منظور آگاهی و اعمال آن از سوی مربیان و مدرسان دانشگاه اندیشیده شود. براساس رتبه‌بندی خرده‌مقیاس‌های مسئولیت‌های آگاهی حقوقی در ورزش، خرده‌مقیاس تجهیزات و امکانات با میانگین ۲/۳۳ در جایگاه هشتم قرار گرفت که این یافته با توجه به اهمیت

می‌رسد. برنامه‌ریزی در زمینه دانش‌افزایی حقوقی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، دعوت از افراد مجرب و نخبه در زمینه حقوق ورزشی، برآورده ساختن امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و نظارت صحیح بر انجام امور حقوقی در ورزش دانشگاه، از جمله مواردی است که بر افزایش میزان آگاهی حقوقی در دانشگاه می‌افزاید و از تغییر وضعیت متوسط این مهم به وضعیت مطلوب خبر می‌دهد.

دانشجویان در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. فراهمی امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به‌منظور ثبت اطلاعات دانشجویان ورزشکار از جمله موارد ضروری است که در جهت افزایش مطلوبیت این خرده‌مقیاس نیز پیشنهاد می‌شود.

به‌طور کلی آگاهی حقوقی در مربیان، مدرسان و اعضای هیأت علمی امری است که به‌علت حساسیت‌های نهفته در آن و پرونده‌های حقوقی که در صورت نادیده گرفتن و ناآگاهی از مسئولیت‌های آن متصور است، ضروری به‌نظر

منابع و مأخذ

1. Louw AM. Sport and Law in South Africa. 2010;(December).
2. Choi HS. Legal Competencies Essential for Golf Directors. *J Phys Educ Sport Manag* [Internet]. 2014;1(2):9–28. Available from: <http://dx.doi.org/10.15640/jpesm.v1n2a2>
3. Bonyan, A. Kashef M. The Different Legal Viewpoints Between Male and Female Sport Coaches in the Sport Events. 2014.
4. Young CC, Campbell AD, Lemery J, Young DS. Ethical, Legal, and Administrative Considerations for Preparticipation Evaluation for Wilderness Sports and Adventures. *Wilderness Environ Med*. 2015;26(4):10–4.
5. Lhotsky GJ. An Analysis of Risk management at NCAA Division I-A Football Stadiums. 2006;
6. Farsi.A. Investigation of the safety situation of school sports spaces. In: research project Institute of Physical Education and Sport Sciences. 2006. p. 120.
7. Foroughi J. Investigation of awareness and familiarity of Sports coaches, Physical education teachers and sports managers of Tehran with sports rights. 2006.
8. Taj AA, Naghavi M, Siavashani FJ. The determination of sport coaches and managers ' knowledge with sport laws. 2012;2(5):1738–44.
9. Analysis U. Simpo PDF Merge and Split Unregistered Version - <http://www.simpopdf.com>. 1978;17–34.
10. Almasi N AM. No Title Civil liability and sport insurance. *Q J Leg Stud*. 2017;9(34):26–52.
11. Pooranzali SM KS. The practical commitment of sports instructors to the responsibility of athletes. *J Sport Manag*. 2017;8(4):541–54.
12. Olsen L, Scanlan A, MacKay M, Babul S, Reid D, Clark M, et al. Strategies for prevention of soccer related injuries: A systematic review. *Br J Sports Med*. 2004;38(1):89–94.
13. Cavico F, Mujtaba B, Rosenberg R. Unionization and College Athletics: An Emerging Legal, Ethical, and Practical Quandary. *Manag Adm ...* [Internet]. 2015;22(January):1–22. Available from: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.685.3336&rep=rep1&type=pdf>

14. Szwajdler P. The Legal Aspects of Corruption in Sport Prawne aspekty korupcji w sporcie. 2016;6(5):445–51.
15. Pachman S, Lamba A. Legal Aspects of Concussion: The Ever-Evolving Standard of Care. J Athl Train [Internet]. 2017;52(3):186–94. Available from: <http://natajournals.org/doi/10.4085/1062-6050-52.1.03>
16. Moshtaghi.M. Children's learning and parenting responsibility. Polit Sci Rep. 2009;221:28–9.

An Analysis of the Status of Awareness of Legal Responsibilities in Sport

Mahdi Talebpour^{1*} - Kianoosh Shajie²

1. Professor, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran 2. PhD of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

(Received: 2018/01/23; Accepted: 2018/09/11)

Abstract

The aim of this study was to investigate the status of awareness of legal responsibilities in sport among coaches, professors and the faculty members of Ferdowsi University of Mashhad. The present study was descriptive-survey and field in terms of data collection. To fulfill the aims of the study, modified scale of legal responsibilities in sport by Allyn and Bacon (1980) was used. The statistical population included 163 subjects who were divided into three groups. Due to the nature of the study, the sample was equal to the statistical population using census sampling method. In order to analyze the data, descriptive and inferential statistics were used at the significance level of 0.05. The findings showed that the sport insurance, laws and regulations, sundries, medical responsibilities and the record of the athletes' data were undesirable and supervision and administration, caregiving standards and equipment and facilities were desirable. Generally, due to the covert sensitivity and the legal cases which may result from unawareness and disregard of different aspects, legal awareness of coaches, professors and the faculty members of faculty is essential.

Keywords

Awareness, coaches, legal responsibilities, sport, university.

---

* Corresponding Author: Email: Mtalebpour@um.ac.ir; Tel: +989128238302